

Norges
nasjonalparker

Årsrapport 2017

Nasjonalt parkstyret for Femundsmarka og Gutulia

Leirplass ved Muggosen.

Foto: Kirsten Thyrum

Forord

Femundsmarka nasjonalpark ble opprettet i 1971, Gutulia nasjonalpark ble opprettet i 1968. Fylkesmennene i Sør-Trøndelag og Hedmark har vært forvaltningsmyndighet for verneområdene fra vernet ble etablert.

Nasjonalparkstyret for Femundsmarka og Gutulia ble oppnevnt av Miljøverndepartementet den 15. februar 2013.

I løpet av første halvdel av 2014 ble det tilsatt nasjonalparkforvalter for Femundsmarka og Gutulia. En 100 % stilling som nasjonalparkforvalter ble lokalisert til Røros med kontorsted på Doktortjønna. I tillegg ble det opprettet en nasjonalparkforvalterstilling på Drevsjø, ved Skrivargarden som skulle ha oppgaver knyttet til Fulufjellet nasjonalpark i Trysil, og Femundsmarka og Gutulia nasjonalparker.

Årsrapporten gir en samlet framstilling av nasjonalparkstyret og nasjonalparkforvalter sitt arbeid, og gjennomførte tiltak og møter.

Foto: Kirsten Thyrum

Nasjonalparkstyret på befaring i Sylen og Grøvelsjøen.

1. Verneområdene – status

Femundsmarka nasjonalpark ble opprettet i 1971 og utvidet i 2003, i tillegg ble Langtjønna og Femundslia landskapsvernområder opprettet i 2003.

Formålet med opprettelsen av Femundsmarka nasjonalpark er blant annet å bevare et stort, sammenhengende og i det vesentlige urørt skog- og fjellområde, landskapsformene med blant annet det særpregede dødislandskapet med blokkmark, morenerygger, sjøer og vannsystemer og det naturlige biologiske mangfoldet med et egenartet plante- og dyreliv.

Formålet med vernet av Langtjønna landskapsvernområde er å ta vare på et særegent natur- og kulturlandskap med kulturlandskapselementer blant annet knyttet til fløtningsanlegget mellom Femund og Feragen.

Formålet med vernet av Femundslia landskapsvernområde er å ta vare på et særpregt naturlandskap i tilknytning til Femundsmarka nasjonalpark.

Forvaltningsplanen for Femundsmarka nasjonalpark og landskapsvernområdene Langtjønna og Femundslia ble godkjent av Miljødirektoratet i mai 2014, etter en langvarig prosess som startet opp allerede på 90-tallet.

Gutulia nasjonalpark ble opprettet i 1968 og utvidet i 2004. Vernet areal er på 23 km² og dette er dermed Norges minste nasjonalpark.

Formålet med opprettelsen av Gutulia nasjonalpark er å bevare et i det vesentlige urørt skog-, myr- og fjellområde, å bevare det naturlige biologiske mangfoldet med et egenartet plante- og dyreliv og å verne om kulturminner. Ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse.

Et forslag til forvaltningsplan for Gutulia nasjonalpark ble oversendt Miljødirektoratet for endelig faglig godkjenning i november 2017.

Grøvelsjøen naturreservat ble opprettet i 1989. Forvaltningen av naturreservatet ble overført til Nasjonalparkstyret for Femundsmarka og Gutulia fra den 1. oktober 2015. Fram til dette tidspunktet var Fylkesmannen i Hedmark forvaltningsmyndighet.

Formålet med opprettelsen av Grøvelsjøen naturreservat er å bevare et naturhistorisk interessant område med viktige kvartærgeologiske formelementer, blant annet en rekke velutviklede seter i ulike nivåer.

Det er ikke utarbeidet forvaltningsplan for dette området.

Skjøtsel i Gutulia.

Røa.

2. Aktører i verneområdene

Nasjonalparkstyret

Forvaltningsmyndigheten for Femundsmarka og Gutulia nasjonalparker ble overført fra fylkesmennene til nasjonalparkstyret ved brev fra Miljøverndepartementet av 12. juni 2012. Nasjonalparkstyret består av én representant fra hver av de to berørte kommunene og de to fylkeskommunene med areal i verneområdene, samt to representanter fra Sametinget.

Nytt nasjonalparkstyre ble oppnevnt av Miljøverndepartementet i brev datert 9. februar 2016. Styret konstituerte seg i møte 15. mars 2016.

Medlemmer av nasjonalparkstyret har fra 15.03.16 vært følgende:

Rolle	Ordinært medlem	Varamedlem	Reprenterter
leder	Lars Erik Hyllvang	Tor Erik Skramstad	Engerdal kommune
nestleder	Hans Vintervold	Mona Waldahl Slettum	Røros kommune
styremedlem	Heidi Lundstedt	Dag Martin Bakken	Hedmark fylkeskommune
styremedlem	Liv Darell	Bjørn Salvesen	Sør – Trøndelag fylkeskommune
styremedlem	Maths Mortensson	Marie Lorentzen	Sametinget
styremedlem	Eva Nordfjell	Jarle Jonassen	Sametinget

Faglig rådgivende utvalg

Nasjonalparkstyret vedtok på sitt møte den 16.03.2015 å oppnevne et faglig rådgivende utvalg bestående av representanter for følgende organisasjoner:

- Engerdal Fjellstyre
- Svahken Sijte
- Fæmund Sijte
- Statskog
- DNT, Oslo og Omegn
- Styret i A/S Fæmund II
- INAF- Stiftelsen Informasjonssenter for Femundsmarka nasjonalpark
- Destinasjon Femund Engerdal
- Representant for veiløse bosetninger v/ (Svein Bjarne Waldal)
- Elgå Vel
- Naturvernforbundet i Rørosregionen
- Røros Jeger- og Fiskerforening
- Røros museums- og historielag

Det ble gjennomført et møte med faglig rådgivende utvalg den 1. november 2017, på Doktortjønna, Røros. Hovedtema var arbeidet med besøksstrategi, gjennomgang av kunnskapsinnhenting innen reindrift, sårbare arter og reiseliv. Det ble deretter gjennomført en workshop med prosessveiledning fra Ivar Brokhaug

Administrativt kontaktutvalg

Det er etablert et administrativt kontaktutvalg for å få til den gjensidige kontaktutvekslingen mellom ulike forvaltningsorgan i området. Følgende organisasjoner er invitert med i administrativt kontaktutvalg:

Engerdal kommune, Røros kommune, Hedmark fylkeskommune, Sør-Trøndelag fylkeskommune, Verdensarvkoordinator, Reindriftsavdelingen, Statskog, Statens naturoppsyn, Nasjonalparksenteret/Rørosmuseet, Fylkesmannen i Hedmark, Fylkesmannen i Trøndelag. Sekretær for kontaktutvalget er nasjonalparkforvalter.

Det ble avholdt et møte med administrativt kontaktutvalg den 1. november, dette ble holdt sammen med møtet med faglig rådgivende utvalg.

Nasjonalparkforvaltere

Sekretariatet består av Kirsten Thyrum og Ragnar Ødegaard, disse skal forberede saker for styret, drive informasjon og gjennomføre tiltak, samt holde kontakt med brukerne av verneområdet.

- **Kirsten Thyrum** er ansatt som nasjonalparkforvalter med kontorsted på nasjonalparksenteret for Femundsmarka, på Doktortjønna i Røros. Stillingen er administrativt lagt til Fylkesmannen i Trøndelag.
- **Ragnar Ødegaard** er ansatt hos Fylkesmannen i Hedmark og fungerer i halve stillingen som nasjonalparkforvalter med kontorsted på Skrivargarden, Drevsjø. Fra 1. januar til 1. juli var Henriette Bøe Kildahl ute i permisjon og Ragnar Ødegaard hos Fylkesmannen i Hedmark kom inn som vikar i permisjonstiden. Han har også fortsatt å fungere i Femundsmarkas/Gutulias del av denne stillingen etter at Bøe Kildahl kom tilbake fra permisjonen.

Naturopsynet

Statens naturopsyn har to ansatte som delvis har sitt virkeområde i Femundsmarka og Gutulia nasjonalparker, Tom Johansen lokalisert på Røros og Ole Vangen lokalisert på Drevsjø. Tom Johansen har tatt over som hovedkontaktperson for forvaltningen i Femundsmarka og Gutulia.

Statens naturopsyn har selv eller gjennom tjenestekjøp utført 23 ukesverk med oppsyn/ tiltak i Femundsmarka nasjonalpark med tilgrensende landskapsvernområder og Gutulia nasjonalpark. Av disse ukesverkene er 15 utført ved tjenestekjøp av Engerdal fjellstyre. Tjenestekjøpet gjelder også Rørossiden av Femundsmarka og Langtjønna LVO. I tillegg har SNO engasjert Martin Røsand ett ukesverk til skjøtsel i Gutulia.. Det er i praksis utført noe mindre naturopsyn i 2017 enn i 2016 og 2015.

Det oppgis at naturopsynet har vært i kontakt med 985 personer. Det er en anmeldelse for ulovlig motorferdsel ved Feragsdammen, dette ligger utenfor verneområdet. Det har vært særlig fokus på leiraktivitet langs de mest trafikkerte vassdragene. Det rapporteres om utfordringer knyttet til forsøpling og spor etter ulovlig hogst av ved.

Ulovlig motorferdsel er et lite problem i disse verneområdene. Lovlig kjørevirksomhet i form av oppsyn/ tilrettelegging, kjøring i forbindelse med reindriften og transport til utleiehytter gjør likevel at trafikken av snøskuter innenfor verneområdene er forholdsvis stor og større enn i en del tilgrensende områder.

Statskog har 17 åpne buer innenfor verneområdene. SNO har hatt hovedansvaret for utkjøring av ved til disse buene, samt at naturopsynet har bidratt med ettersyn sammen med Statskog sitt eget personell.

Passasjerbåten Syløra.

3. Arbeid i nasjonalparkstyret 2017

Møter og befaringer for nasjonalparkstyret

Dato	Møtetype	Sted
09.03.2017	Nasjonalparkstyremøte	Femundshytten
26.06.2017	Nasjonalparkstyremøte	Langen gjestegård
23.08.2017	Befaring nasjonalpark	Sylen og Grøvelsjøen
24.08.2017	Nasjonalparkstyremøte	Elgå
08.12.2017	Nasjonalparkstyremøte	Røros

Saker til behandling i nasjonalparkstyret og delegert til nasjonalparkforvalter

Type saker	Styret	Delegert
Administrative saker / generelle saker	15	
Vedtak om motorferdsel i utmark		11
Vedtak om byggesaker		1
Tilrettelegging og friluftsliv	1	1
Økonomi	4	
Uttalelser – høringer – lovarbeid	5	1
Dispensasjon for forskningsformål	1	
Besøksstrategi – naturoppsyn	2	
Organisert ferdsel	3	3
Totalt	31	17

Foto: Ragnar Ødegaard

Gutulia nasjonalpark.

4. Aktivitet

Deltagelse ved møter, kurs og aktiviteter:

Dato	Tema	Hvor
Januar	Oppstart av arbeidet med sårbarhetsanalyse for reindrift. Utforming av mandat for dette, og medvirkningsmøter med reindriftra.	Røros
Januar	Deltagelse i Faglig forum for Verdensarven - forvaltningsplanarbeidet	Røros
Februar	Oppstart forprosjekt for selvstendig informasjonspunkt og innfallsport i Elgå	Elgå/ Tolga
Februar	Oppstart og arbeid med natursti i Gutulia, samarbeid med Taiga natur og foto	Gutulia
Februar	Informasjonsmøte og avtale med nytt vertskap på Gutulisetra	Gutulia
Mars	Arbeid med forvaltningsplan for Gutulia – møter med arbeidsgruppa og tekstutforming	Drevsjø
Mars	Samarbeid med Verdensarvsenter Røros – kurs for UNESCO tilsatte i 20 land. Kobling kulturminnevern og naturvern	Røros
Mars	Planleggingsmøte Engerdal fjellstyre – oppgaver og prosjekter for sommeren 2017	Drevsjø
Mars	Befaring av utleiebuer og snøskuterleder som benyttes av fastboende i området	Engerdal
April	Befaring ulike områder i forbindelse med sårbarhetsanalyse reindrift –Femund reinbeitedistrikt	Femundsmarka
April	Framlegging av utredning med forslag til forenkling av utmarksforvaltningen - KMD	Oslo
Mai	Deltagelse i referansegruppe oppnevnt av NINA for utvikling av metodikk sårbarhetsanalyse natur	Trondheim
Mai	Ferdigstilling av rapport om informasjonspunkt og innfallsport Elgå	Elgå/ Tolga
Juni	Oppstart kartlegging av reiseliv i tilknytning til verneområdene, oppdrag for Rådhuset Vingelen	Røros
Juni	Opplegg og befaring i Synnervika – planlegging av teltplass, bålplass, otalett, gapahuk. Samarbeid Statskog	Synnervika
Juni	Gjennomføring av kursopplegg og befaring for deltagere på UNESCO kurs, med fokus på norsk nasjonalparkforvaltning	Femundshytten/ Synnervika
Juni	Deltagelse forvaltersamling for Oppland og fjellregionen	Langsua
Juli	Befaring og erfaringsutveksling med Sonfjället nationalpark, i forhold til utvikling av natur/ opplevelsessti	Sverige
Juli	Befaring og gjennomgang av oppsyns- og tilretteleggingsoppgaver, med fokus på leirplasser, i samarbeid SNO og Engerdal fjellstyre	Femundsmarka og Langtjønna
Juli	Oppstart og tilrettelegging for nytt vertskap i Gutulia	Gutulia
August	Befaring med nasjonalparkstyret til Sylen, Grøvelsjøen og Storsetra. Befaring med Renbiten.	Sylen
August	Felles opplegg for miljøvernavdelingene i Sør- og Nord Trøndelag, Ørlandet og Bjugn	Trøndelag
September	Verdensarvrådet – studietur til Falun. Utvikling av felles samarbeidsprosjekter	Falun
September	Sårbarhetsanalyse – oppsummering av innhentet kunnskap	Røros
September	Innlegg om arbeidet med besøksstrategi i Femundsmarka, ved Miljødirektoratets forvaltersamling	Tromsø

Oktober	Oppstart arbeidsgruppe for markering av Gutulia 50 år i 2018	Drevsjø
Oktober	Deltagelse Miljøfagkonferanse i regi av Miljødirektoratet	Trondheim
Oktober	Fase 1 angående kartlegging av reiselivet gjennomført. Videre utvikling av fase 2 i dette arbeidet.	Tolga
November	Medvirkningsmøte om besøksstrategi – for Faglig rådgivende utvalg og Administrativt kontaktutvalg	Røros
November	Framlegging av sårbarhetsanalyse for rovfugl og andre sårbare arter, gjennomgang med naturoppsyn og SNO	Femundsmarka
November	Arbeidsmøte med DNT Oslo og Omegn, gjennomgang oppgaver som skal gjennomføres i 2018	Røros
Desember	Oppsummering og økonomirapportering av tiltaksmidler og driftsmidler	Røros

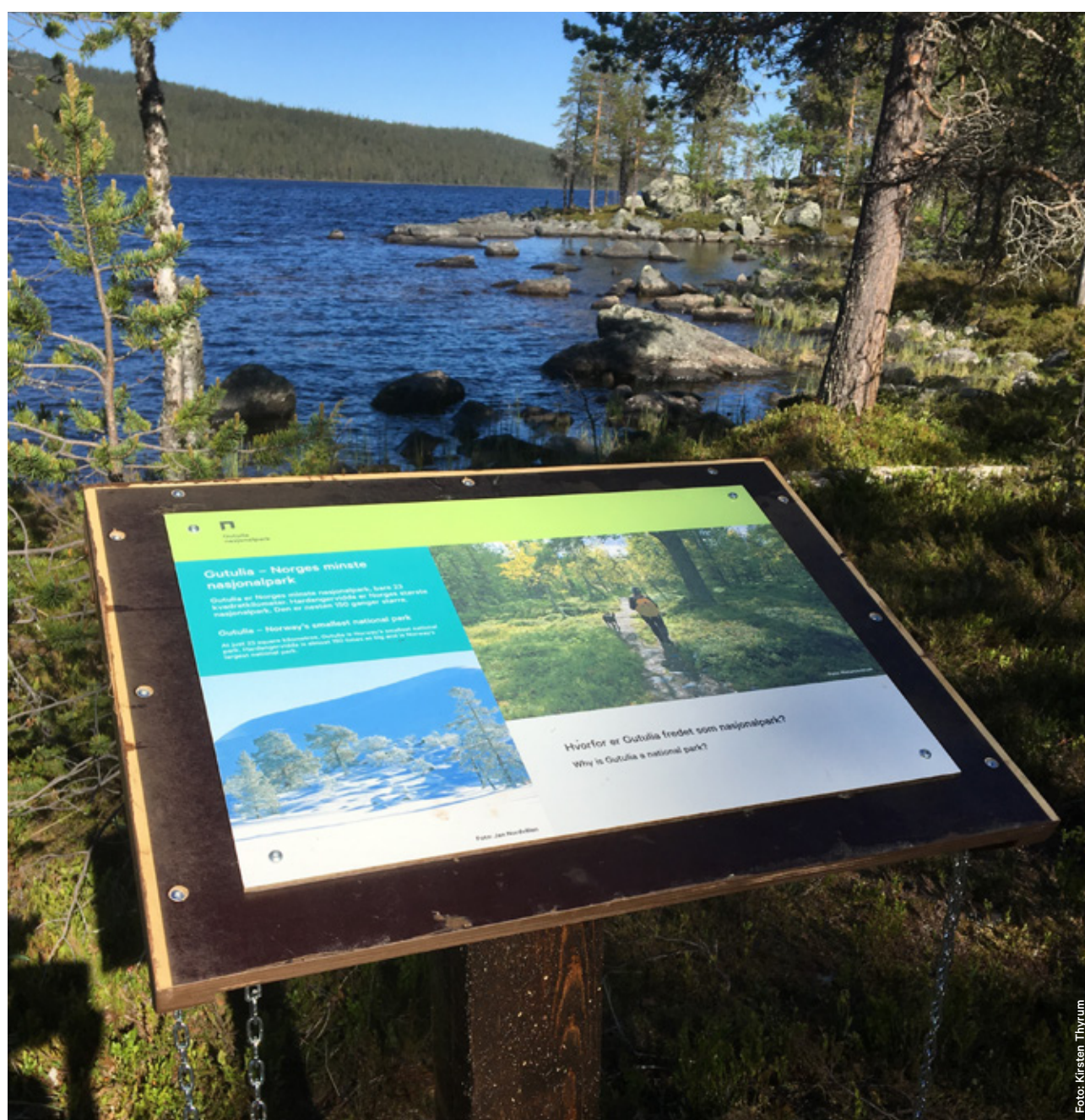

Foto: Kirsten Thyrum

Ny naturinformasjon inn til Gutulisetra.

5. Prioriterte arbeidsoppgaver og gjennomførte tiltak

Besøksstrategi

Det har vært prioritert å utarbeide en sårbarhets- og bruksanalyse for reindrift i Femundsmarka og Gutulia. Det er sluttført sårbarhetsanalyse for rovfugl og sårbart dyreliv. Det er utarbeidet en kartlegging av reiseliv i området.

Det har videre vært jobbet med informasjon og medvirkning i forhold til ulike aktører i området, blant annet et større møte med workshop sammen med faglig rådgivende utvalg og administrativt kontaktutvalg.

Ferdselstelling

Det har vært montert en ferdselsteller ved inngangen til Gutulia nasjonalpark, på Valdalfjellet, ved kanalen i Langtjønnna og to ved Grøvelsjøen. De aktuelle ferdselstillerne som ble satt ut har vist seg å fungere svært dårlig, og det er derfor bare telleren inn til Gutulia som kan benyttes med en viss sikkerhet. Det anbefales å gjennomføre en slik telling i minst tre år for å få et reelt grunnlag for besøkstall i området.

Sted	Samlet passering	Pr dag i perioden
Gutulia	8688	57
Valdalsfjellet	Denne ferdselstilleren ble fjernet/ stjålet	
Langtjønnna	Tallene ikke pålitelige	
Grøvelsjøen 1	Tallene ikke pålitelige	
Grøvelsjøen 2	Tallene ikke pålitelige	

Foto: Kirsten Thyrum

Nasjonalparkstyret på befaring med Renbiten på svensk side.

Åpen seter - Gutulia nasjonalpark

Ordningen med åpen seter er videreført for 2017. Dette innebærer at det har vært eget vertskap på Gutuliasetra i perioden 1. juli til 15. august, tiltaket er finansiert ved bidrag fra tiltaksmidlene som nasjonalparkstyret disponerer og vaffelsalg. May Britt Trydal har vært engasjert som vertskap på setra, den er i utgangspunktet åpen for besøkende hver dag om sommeren.

Statens naturoppsyn ved Tom Johansen og Martin Røsand har i samarbeid med Engerdal fjellstyre foretatt slått av setervollen. Det vil være behov for at dette gjennomføres med jevne mellomrom.

Gjennomførte tiltak og oppsyn innenfor verneområdene

Det er utarbeidet en egen årsrapport fra SNO for 2017 som tar for seg aktiviteten i forhold til naturoppsyn i området. Tilsynsarbeidet har som tidligere særlig hatt fokus på uttak av ved, bålbrekking og leirproblematikk.

Informasjonstiltak

Det er utarbeidet ny natursti fra P-plass ved Gutulisjøen og inn til Gutuliasetra. I tillegg er det gjort en ombygging av stallen ved p-plass slik at denne kan bli bedre egnet til informasjon. Det er utarbeidet plan for etablering av innfallsport i henhold til nye maler fra Miljødirektoratet. Det er opprettet egne facebooksider for Femundsmarka og Gutulia. På denne måten forsøker vi å henvende oss mer direkte til brukerne i området. Nasjonalparkstyrets hjemmesider blir i hovedsak benyttet til forvaltningsrelatert informasjon for å bidra til åpenhet om forvaltningen. I tillegg har det vært et samarbeid med nasjonalparksenteret på Doktortjønna om temakvelder med et faglig innhold.

Klopplegging

Klopplegging av stien mellom Ljøsnåvollen og Muggsjølia er på det nærmeste ferdigstilt. Noe arbeid gjenstår med flytting av materialer og bygging av 35 meter klopp før dette strekket er ferdig. Videre er nye bruer bygd over Grøtåa nedstrøms Krokethåen.

Foto: Tom Johnsen

Frakt av utedo over Femunden til Muggosen.

Det er lagt klopper på Valdalsfjellet langs DNT-stien inn mot Svukuriset. Det gjenstår ca. 80 meter med klopplegging som bør prioriteres i 2018. Prosjektet er gjennomført i samarbeid med Engerdal fjellstyre.

Åpne buer i Femundsmarka

Det har blitt gjennomført restaurering av den åpne bua Fautbua. Arbeidet er utført av Statskog, med finansiering fra bl.a. nasjonalparkstyret.

Sju av de åpne buene i Femundsmarka har i 2017 fått fredningsvedtak av Riksantikvaren.

Forvaltningsplan for Gutulia nasjonalpark

Et forslag til forvaltningsplan for Gutulia nasjonalpark ble oversendt Miljødirektoratet for faglig gjennomgang ved nasjonalparkstyrets brev av 4. mai 2017. I sin tilbakemelding i juli påpekte direktoratet at mesteparten av innholdet er på plass, men at det må gjøres en omstrukturering av teksten og flytte typisk besøksstrategistoff til besøksstrategidokumentet. Et revidert forslag ble oversendt Miljødirektoratet for endelig faglig godkjenning i november 2017. Revisjonen/oppgraderingen omfattet blant annet omstrukturering av teksten, innarbeiding av noen nye avsnitt som direktoratet hadde etterlyst, samt utarbeiding av et forslag til besøksstrategi for Gutulia nasjonalpark som nytt kapittel 7. Oppbyggingen av dette kapitlet fulgte oppsettet beskrevet i Miljødirektoratets veileder om besøksforvaltning.

Foto: Geir Waagmild

Restaurering av Fautbua i regi av Statskog med støtte fra Nasjonalparkstyret.

Andre prioriterte oppgaver

Det er bygd og satt opp to nye utedoer på mye brukte og tilrettelagte leirplasser i Langtjønna LVO, ved Muggosen og ved Feragsjøen.

Prosjektet som ble påbegynt i fjor med fjerning av uønskede bålringer ble i liten grad videreført inneværende år, delvis på grunn av tidspress.

Søppel ble som i tidligere år fjernet fra leirplassene og totalt 22 bæreposer med søppel ble fraktet ut av Femundsmarka NP og 3,5 av Langtjønna LVO. Et generelt inntrykk er nedgang i mengde søppel.

Av hensyn til spesielt storlom er det forbudt å slå leir på øyer i Femundsmarka nasjonalpark. 4 skilt med informasjon om dette er i 2017 satt ut i Røvassdraget.

Fra Langen gjestegård og tidligere skysstasjon går det en gammel vognvei til de veiløse plassene Nordvika og Svartvika. Veien er enkelte steder i ferd med å gro igjen. For å opprettholde denne som en gammel vognvei ble det ryddet kratt langs kantene på en strekning mellom Muggosen og Nordvika. Hogstavfallet ble transportert som ved til tilrettelagt leirplass ved Muggosen.

Nasjonalparkforvalterne har også bidratt med innlegg og foredrag til mange ulike grupper av besøkende og på ulike seminarer i området.

Rydding av leirplass utføres av SNO i samarbeid med Engerdal fjellstyre.

6. Økonomisk oversikt over midler disponert av nasjonalparkstyret 2017

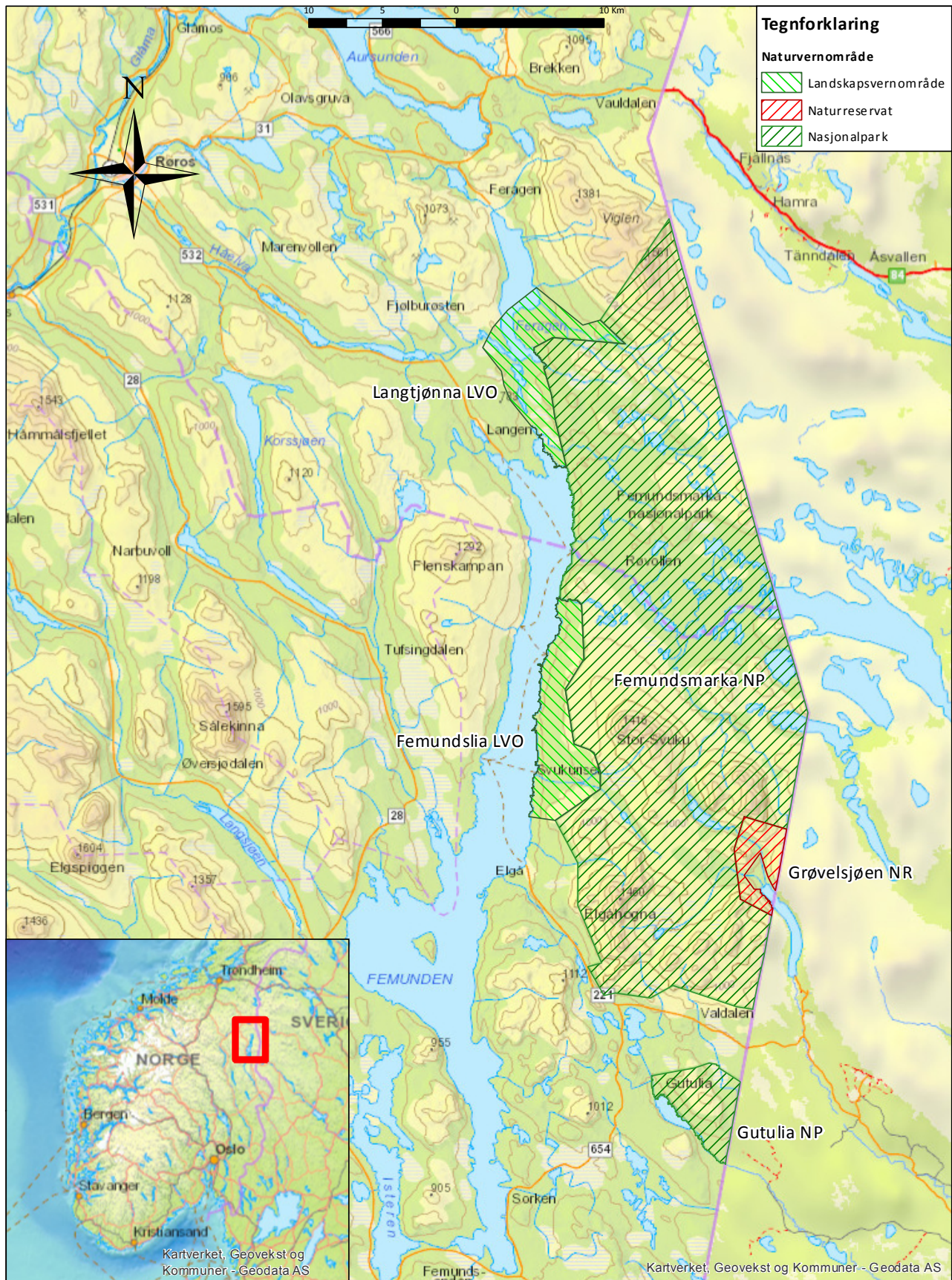
Post	Formål	Bevilget	Disponert	Balanse
1420.31	Tiltaksmidler	800 000	800 000	0
1420.21	Drift styret	400 000	400 000	0
1420.21	Forvaltningsplan og besøksstrategi	250 000	250 000	0

Foto: Kirsten Thyrum

Besøk i Femundsmarka av deltagere på kurs i regi av UNESCO.

Femundsmarka og Gutulia nasjonalparker

©Fylkesmannen i Sør-Trøndelag mars 2016

Fylkesmannen i Trøndelag
 Postboks 2600
 7734 Steinkjer